

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

КРАВЕЦЬ РОМАН АНДРІЙОВИЧ

УДК 336:338.27]:[338.4/.5+339.1](477)(043.5)

**ФІНАНСОВЕ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Львів – 2017

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Львівському національному університеті імені Івана Франка
Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Приймак Ірина Ігорівна,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, старший науковий співробітник
Зимовець Владислав Вікторович,
Державна установа „Інститут економіки та прогнозування
Національної академії наук України”,
завідувач відділу фінансів реального сектора;

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник
Щукін Борис Миколайович,
Державний науково-дослідний інститут інформатизації та
моделювання економіки Міністерства економічного
розвитку і торгівлі України,
головний науковий співробітник.

Захист відбудеться „30” березня 2017 р. о 14-00 на засіданні спеціалізованої вченої
ради Д 35.051.01 у Львівському національному університеті імені Івана Франка:
79008, м. Львів, просп. Свободи, 18, ауд. 115.

З дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці Львівського
національного університету імені Івана Франка за адресою: 79601, м. Львів,
вул. Драгоманова, 5.

Автореферат розісланий „28” лютого 2017 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради, проф.

Є. Й. Майовець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Фундаментальні перетворення в економіці України, посилення конкурентної боротьби й часта зміна умов ведення бізнесу зумовлюють необхідність пошуку якісно нових підходів до управління економічними процесами. Одним з найефективніших інструментів удосконалення фінансового менеджменту та підвищення адаптивності суб'єктів господарювання до невизначених і мінливих умов зовнішнього середовища є фінансове прогнозування. Його застосування дає змогу передбачити майбутні тенденції та наслідки прийняття управлінських рішень, оцінити і попередити вплив фінансових ризиків, а також обрати найоптимальніші сценарії розвитку господарських систем.

Попри переваги та можливості фінансового прогнозування для стимулювання розвитку реального сектору національної економіки його роль залишається недооціненою як суб'єктами ринку, так і органами державної влади. Тоді як застосування методів фінансового прогнозування дає змогу учасникам процесу розвитку економіки отримувати опрацьовані, систематизовані й актуальні дані про оточуюче їх макрофінансове, економічне та політичне середовище, підвищити обґрунтованість своїх рішень в сфері виробничої, фінансової, інвестиційної та інноваційної діяльності.

Теоретичні та практичні аспекти фінансового прогнозування досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці: Л. Басовский, П. Беккер, П. Бішоп, В. Борисевич, Л. Георгіо, Н. Глівенко, Т. Дуброва, Н. Костіна, І. Майлс, О. Підхонний, Р. Поппер, В. Третьяк, Н. Шелюбська та низка ін. Результати прогнозування розвитку економіки України висвітлено у роботах І. Бланка, В. Вітлінського, В. Гейця, О. Грабчук, І. Крючкова, С. Онишко, Б. Щукіна. Дослідженню фінансового потенціалу та організації управління реальним сектором національної економіки присвячені праці вітчизняних науковців, серед яких: Д. Ванькович, З. Варналій, Г. Возняк, Л. Дідківська, В. Зимовець, М. Крупка, В. Кунцевич, О. Олексюк, А. Поддєрьогін, Є. Равікович, І. Репіна, А. Семенов, О. Федонін, З. Шершньова та ін.

Не зважаючи на те, що окремим аспектам прогнозування фінансових процесів в економіці України приділена значна увага вітчизняних і зарубіжних авторів, на практиці відчувається гостра нестача досліджень, які б давали системне та актуалізоване розуміння цієї проблематики.

Значний практичний та науковий інтерес має вивчення можливостей використання інноваційних методів фінансового прогнозування, а також удосконалення його організаційного забезпечення. Потребують детального аналізу дослідження раціональності та ефективності фінансових прогнозів, оскільки вони впливають на якість управління як галузями національної економіки, так і окремими підприємствами. Актуальність і практичне значення фінансового прогнозування, необхідність його дослідження як важливого елемента політики розвитку реального сектору економіки України зумовили вибір теми дисертаційної роботи, її мету, структуру та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота – складова частина науково-дослідної роботи кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету

імені Івана Франка за темами: „Фінансові стратегії розвитку економіки України” (державний реєстраційний № 0112U004029), в ході якої вивчено інноваційні методи побудови довгострокових фінансових прогнозів; „Формування фінансового потенціалу національної економіки” (державний реєстраційний № 0116U001677), в межах якої розроблено багатофакторну модель прогнозування фінансового потенціалу розвитку реального сектору економіки України.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження – розроблення теоретико-організаційних основ і практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення фінансового прогнозування розвитку реального сектору економіки України.

Досягнення зазначеної мети потребує вирішення комплексу таких завдань:

- розкрити сутність фінансового прогнозування та можливості його застосування як інструменту розвитку реального сектору економіки;
- вивчити можливості використання експертних методів для визначення фінансового потенціалу основних галузей реального сектору економіки України;
- систематизувати методи фінансового прогнозування для виділення найпоширеніших й адекватних умовам національної економіки;
- оцінити вплив зовнішньоекономічних операцій на фінансовий стан і можливості розвитку реального сектору національної економіки;
- обґрунтувати напрями вдосконалення інституційного забезпечення фінансового прогнозування у реальному секторі економіки України;
- дослідити можливості використання форсайту як інноваційного методу прогнозування та управління майбутніми фінансово-економічними процесами в реальній економіці;
- визначити можливість використання основних світових фондових індексів як важливого джерела інформації фінансового прогнозування розвитку реального сектору економіки України;
- розробити багатофакторні моделі прогнозування фінансового потенціалу основних галузей реального сектору національної економіки;
- обґрунтувати підходи щодо прогнозування фінансових показників діяльності суб’єктів господарювання реального сектору економіки із комбінованим застосуванням регресійних моделей.

Об’єктом дослідження є процес фінансового прогнозування як складова частина системи забезпечення розвитку реального сектору економіки України.

Предмет дослідження – теоретичні основи та практичні аспекти прогнозування фінансового стану реального сектору економіки України для формування передумов його ефективного регулювання та розвитку.

Методи дослідження. Методологічним підґрунтям дослідження є: системний аналіз – використано для вивчення теоретичних засад розвитку реального сектору економіки та сутності фінансового прогнозування; аналіз, синтез і порівняння – для з’ясування особливостей та можливостей системи фінансового прогнозування розвитку економіки; статистичний аналіз – для оцінки сучасного стану реального сектору економіки України; аналіз часових рядів – у процесі дослідження показників ефективності економіки України,

ПАТ „Мотор-Січ”, ПАТ „Галичфарм”, ПАТ „Концерн Хлібпром” і світових фондових ринків; методи ковзних середніх – для аналізу тенденцій світових фондових ринків; кореляційний і регресійний аналіз – під час прогнозування чистого прибутку основних галузей реального сектору вітчизняної економіки; експертних оцінок – у процесі визначення „критичних точок” розвитку реального сектору економіки України.

Інформаційною базою роботи є наукові публікації вітчизняних і зарубіжних учених, законодавчі та нормативні акти України, що регулюють фінансову діяльність суб’єктів господарювання реального сектору економіки. Використано також матеріали Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства фінансів України, статистичну звітність Державної служби статистики України, фінансову звітність ПАТ „Мотор-Січ”, ПАТ „Галичфарм”, ПАТ „Концерн Хлібпром”, а також власні аналітичні розрахунки автора.

Наукова новизна одержаних результатів. Дослідження дало змогу доповнити, систематизувати й узагальнити теоретичні засади фінансового прогнозування розвитку реального сектору економіки України та обґрунтувати напрями підвищення його ефективності.

Основні наукові результати, які містять наукову новизну дослідження, такі:
удосконалено:

- тлумачення сутності поняття „фінансове прогнозування”, яке на відміну від існуючих акцентує увагу на результативній ознаці прогнозування, яка пов’язана з формуванням цілісного бачення фінансового стану та потенціалу досліджуваної системи в майбутньому. Це дало змогу уточнити специфіку застосування фінансового прогнозування, обґрунтувати спрямування його потенціалу на комплексні дослідження очікуваних змін і необхідних стимулюючих антикризових заходів;

- методичні підходи прогнозування фінансового потенціалу реального сектору економіки України на основі багатofакторної регресійної моделі, яка враховує взаємозв’язок таких фінансових показників: чистий прибуток, облікова ставка, курс долара США, обсяги наданих банківських кредитів, прямих іноземних інвестицій та основних засобів. Запропонована модель дає змогу підвищити можливості прогнозування обсягу чистого прибутку реального сектору економіки в цілому, та його окремих галузей у майбутніх періодах залежно від зміни зазначених фінансових показників;

- теоретико-методичні основи оцінювання впливу зовнішньоекономічних операцій на фінансовий стан та потенціал розвитку реального сектору економіки України за допомогою: „Прогнозно-оцінної моделі фінансового стану та міжнародної експортної конкурентоспроможності реального сектору економіки України” та „Прогнозно-оцінної моделі фінансового потенціалу та потреби економіки України в імпорتنій продукції”, перевагою яких є те, що вони дають змогу оцінити темпи зміни обсягів експортної та імпорتنної продукції за галузями реального сектору національної економіки, а також є основою для побудови прогнозів фінансового стану та потенціалу відповідних галузей та реального сектору в цілому. З цією метою розроблена та використана шкала оцінки експортної конкурентоспроможності

реального сектору економіки та його потреби в імпорتنій продукції, а на основі сформованих оцінок і вагових коефіцієнтів актуальності оцінок минулих періодів відбувається формування прогностичних оцінок динаміки обсягів експортної та імпорتنій продукції за окремими галузями та реальним сектором в цілому;

➤ інституційні засади фінансового прогнозування розвитку реального сектору економіки України, в частині обґрунтування необхідності формування системи інститутів фінансового прогнозування різних форм власності, здатних акумулювати потрібні фінансові й інтелектуальні ресурси для проведення досліджень, побудови якісних фінансових прогнозів розвитку економічних систем;

➤ наукові підходи до прогнозування фінансових показників діяльності суб'єктів господарювання реального сектору економіки, на підставі комбінованого застосування регресійних моделей та поєднання експоненціальної, логарифмічної та лінійної залежностей, що дає змогу підвищити відповідність регресійної моделі змінам економічних тенденцій.

набули подальшого розвитку:

➤ підходи до оцінки фінансового потенціалу основних галузей реального сектору економіки України в частині застосування експертного опитування, що сприятиме врахуванню неформалізованих чинників економічних явищ та процесів, і дає змогу підвищити ефективність прийняття управлінських рішень щодо розвитку реального сектору національної економіки;

➤ практичний інструментарій складання прогнозів динаміки індексів світових фондових ринків як індикаторів економічної ситуації у провідних країнах світу, за допомогою чого, обґрунтовано напрями адаптації реального сектору економіки України до впливу змін світової економіки; перевагою застосування цього підходу є врахування глобальних тенденцій при управлінні розвитком реального сектору національної економіки;

➤ підходи до побудови довгострокових фінансових прогнозів розвитку реального сектору економіки України, застосовуючи форсайт. Перевагою його використання є налагодження зв'язку між фінансовим прогнозуванням, прийнятим на його підставі управлінським рішенням і його реалізацією, що сприяє підвищенню впливу фінансових прогнозів на процес розробки, реалізації та коригування управлінських рішень, так як передбачає, що фінансове прогнозування стає безпосередньою складовою цього процесу;

➤ систематизація методів фінансового прогнозування розвитку реального сектору економіки шляхом застосування мультикритеріального підходу, що дало змогу узагальнити найоптимальніші методи для побудови фінансових прогнозів з виділенням таких критеріїв: за способом одержання фінансових прогнозів; за ключовою ознакою групи методів; за рівнем похибки прогностичних показників; за складністю одержання прогностичної інформації; за обсягом необхідної первинної інформації; за затратами часу при одержанні фінансових прогнозів; за доступністю застосування методів фінансових прогнозування. Застосування такого підходу допоможе точно враховувати основні переваги та недоліки вибираючи методи фінансового прогнозування.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дисертаційної роботи є основою для подальших теоретичних і прикладних досліджень.

Запропоновані автором підходи до вирішення проблем фінансового прогнозування в Україні та наведені моделі прогнозування можуть бути використані під час розробки державних стратегічних і тактичних програм розвитку економіки в цілому та її галузей, для формування єдиної системи фінансового прогнозування органами державної влади й економічними суб'єктами різних рівнів для підвищення якості управлінських рішень і стимулювання розвитку господарських систем в Україні.

Науково-методичні положення дисертації знайшли застосування у навчальному процесі на економічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка для викладання дисциплін „Фінанси”, „Фінансова діяльність суб'єктів господарювання”, „Інвестування”, „Фінансовий менеджмент”, „Фінансова політика” (довідка № 2315-Н від 19.05.2016), а також можуть бути використані під час підготовки навчально-методичної літератури.

Результати наукових досліджень автора: запропоновані інноваційні методи фінансового прогнозування застосовано для розроблення заходів і соціально-економічних програм розвитку регіону (довідка Управління соціального захисту Департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради № 2605-вих-960 від 31.05.2016); рекомендації щодо прогнозування фінансового потенціалу галузей реального сектору та визначення оптимальних напрямів управлінського впливу враховано під час розроблення стратегії соціально-економічного розвитку Перемишлянського району на період до 2020 р. (довідка фінансового управління Перемишлянської районної державної адміністрації № 71 від 21.06.2016).

Окремі результати дисертаційної роботи апробовано ТОВ „Яблуневий Дар”, зокрема, для формування бюджету витрат на 2016 р. фінансовий відділ використав комбіновану модель застосування регресивних методів фінансового прогнозування (довідка № 255 від 29.06.2016).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є результатом самостійного наукового дослідження. Викладені в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації належать особисто автору, є його внеском у розвиток теорії та практики фінансового прогнозування розвитку реального сектору економіки України.

Апробація результатів дисертації. Базові положення результатів наукового дослідження та їхнє практичне застосування обговорювали на щорічних звітних науково-практичних конференціях викладачів та аспірантів Львівського національного університету імені Івана Франка, на міжнародних, всеукраїнських, науково-практичних і студентсько-аспірантських конференціях, зокрема, Восьмій Всеукраїнській науковій інтернет-конференції „Значення сучасної науки для динамічного розвитку України” (м. Тернопіль, 2011 р.); I Міжнародній науковій інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих учених „Стратегічні орієнтири розвитку економіки України” (м. Львів, 2013 р.); XII міжнародній заочній науково-практичній конференції „Наукова дискусія: питання економіки і управління” (м. Москва, 2013 р.); XX міжнародній науковій конференції студентів, аспірантів та молодих учених „Актуальні проблеми функціонування господарської системи України” (м. Львів, 2013 р.); I Всеукраїнській науково-практичній конференції „Потенціал стійкого розвитку та фінансова безпека соціально-економічних систем” (м. Дніпропетровськ,

2013 р.); Всеукраїнській науковій інтернет-конференції „Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення” (м. Тернопіль, 2014 р.); XXI Міжнародній конференції студентів, аспірантів та молодих учених „Актуальні проблеми функціонування господарської системи України” (м. Львів, 2015 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції „Стан та перспективи розвитку фінансів, обліку та підприємництва в умовах трансформації економіки” (м. Київ, 2016 р.); XLIII Міжнародній науково-практичній конференції „Актуальні питання наукових досліджень” (м. Чернівці, 2016 р.).

Публікації. Основні положення дисертації опубліковано в 18 наукових працях, загальним обсягом 8,33 д.а., зокрема, 7 статей (5,67 д.а.) у наукових фахових виданнях України, у тім числі 2 статті (1,79 д.а.) у наукометричних виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг дисертації становить 254 сторінок. Основний зміст викладено на 209 сторінках. Робота містить 34 таблиці, 55 рисунків, 13 додатків на 18 сторінках. Список використаних джерел налічує 228 найменувань та викладений на 27 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та завдання, визначено предмет, об'єкт і методи дослідження, розкрито наукову новизну одержаних результатів, їхнє практичне значення, відображено апробацію результатів дисертації.

У першому розділі „**Теоретичні основи фінансового прогнозування розвитку реального сектору економіки України**” з'ясовано суть фінансового прогнозування та його роль у забезпеченні розвитку реального сектору економіки України; досліджено сучасні методичні підходи до прогнозування фінансових процесів в економічній системі; розкрито концептуальні основи розвитку фінансів реального сектору економіки.

У дисертації запропоновано під *фінансовим прогнозуванням* розуміти процес формування цілісного бачення ймовірних результатів економічних тенденцій і визначення їхнього фінансового вираження у зазначений момент майбутнього часу. Зосередження уваги на створенні уявлення про майбутні наслідки економічних процесів, що дає змогу забезпечити якісною і своєчасною інформацією процес розробки та реалізації управлінського впливу, є основною метою фінансового прогнозування. Досягнути цю мету можливо, вирішивши найважливіші завдання фінансового прогнозування (рис. 1).

Виконання кожного з поставлених завдань дає змогу підвищити ефективність управління та керованість економічних процесів, а специфіка виконання конкретних завдань фінансового прогнозування залежить від якості взаємодії його суб'єктів.

У роботі виділено три способи реалізації управлінською впливу: без фінансового прогнозування – та, відповідно, низької якості; з фінансовим прогнозуванням власними силами – середньої якості; із залученням

спеціалізованих організацій для фінансового прогнозування – високої якості управлінського впливу.

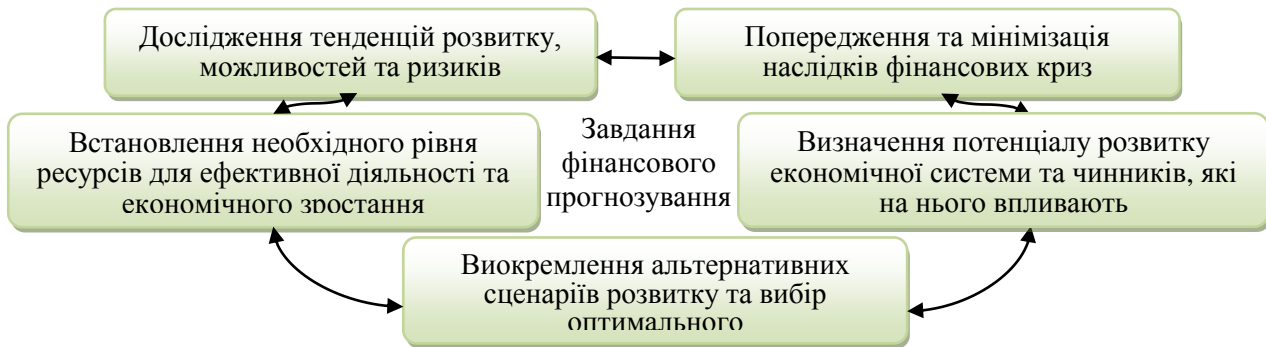

Рис. 1. Основні завдання фінансового прогнозування*

*Джерело: складено автором.

На підставі критичного аналізу теоретичних підходів провідних наукових шкіл у дисертації доведено пріоритетність реального сектору економіки щодо фінансового, тому, забезпечення його розвитку є важливою передумовою економічного зростання та забезпечення міжнародної конкурентоспроможності. Обґрунтовано, що *розвиток реального сектору економіки* – це процес підвищення ефективності та досягнення якісно вищого рівня його функціонування. Цілеспрямований „розвиток” економічної системи неможливий без якісного та відповідного фактичній ситуації управління, яке має стимулювати її ефективну діяльність. Підвищення якості управління потребує налагодження дієвої системи фінансового прогнозування.

Важлива передумова розвитку реального сектору вітчизняної економіки – його фінансовий потенціал. Проаналізувавши праці вітчизняних і зарубіжних економістів, *фінансовий потенціал реального сектору економіки* визначено як забезпеченість фінансовими ресурсами, яка дасть змогу стимулювати його розвиток у майбутньому.

У роботі класифіковано методи фінансового прогнозування, що формує передумови кращої оцінки їхніх можливостей та сприяє підбору найвідповідніших з них для прогнозування в умовах окремого дослідження. Виділено такі класифікаційні критерії: за способом одержання фінансових прогнозів; за ключовою ознакою групи методів; за рівнем похибки прогнозних показників; за складністю одержання прогнозної інформації; за обсягом потрібної первинної інформації; за витратами часу у разі одержання фінансових прогнозів; за доступністю застосування методів фінансового прогнозування. Доведено необхідність активного використання, разом із математичними та програмно-технічними, емпіричних методів фінансового прогнозування, які мають значні переваги, зважаючи на рівень „тінізації” економіки України.

У другому розділі „Сучасна практика фінансового прогнозування розвитку реального сектору економіки України” узагальнено вітчизняний та зарубіжний досвід прогнозування макроекономічних тенденцій; проаналізовано стан й перспективи розвитку реального сектору національної економіки; сформовано „прогнозно-оцінну модель фінансового стану та міжнародної експортної конкурентоспроможності реального сектору економіки України”, а

також „прогнозно-оцінну модель фінансового потенціалу та потреби економіки України в імпорتنій продукції”; вивчено структуру організаційного забезпечення фінансового прогнозування розвитку реального сектору економіки України; розроблено комбіновану модель регресивних моделей фінансового прогнозування діяльності суб’єктів господарювання як базової ланки реального сектору економіки.

Найвідоміші вітчизняні моделі прогнозування розвитку реального сектору економіки – „Макроекономічна модель економіки України 1”, розроблена Інститутом економіки НАН України та в подальшому трансформована в моделі УКР-МАКРО-3 та УКР-МАКРО-4; „Бюджет України” та модель середньострокового прогнозування ВВП, рівня інфляції та безробіття, розроблені Інститутом кібернетики ім. В. М. Глушкова. В роботі описано сутність цих моделей, їхнє завдання, зазначено основні переваги та недоліки, виокремлено труднощі практичного застосування, зокрема неточність статистичних даних, на яких ґрунтуються прогнозні показники, значний вплив тіньового сектору, брак досвіду використання таких моделей. Систематизовано зарубіжну практику прогнозування макроекономічних тенденцій, акцентовано увагу на необхідності удосконалення вітчизняних підходів прогнозування стану реального сектору економіки України, зокрема за допомогою адаптації іноземного досвіду.

Під час аналізу стану галузей реального сектору економіки України виявлено вплив геополітичних процесів, які призвели до структурних змін в економіці країни. Доведено значну залежність реального сектору національної економіки від розвитку світового господарства та індивідуальних інтересів окремих міжнародних партнерів, зокрема ЄС та Російської Федерації. Акцентовано на існуючих ризиках маніпулятивного зовнішнього впливу на фінансово-економічну ситуацію в Україні, що може зумовити формування руйнівних для реального сектору економіки тенденцій, спричинити проблеми з наповненням бюджету. Тому, для стимулювання розвитку основних галузей національної економіки важливо забезпечити ефективне використання наявних фінансових ресурсів та якісну адаптацію стимулюючої економічної політики до мінливого економічного середовища.

Важливим індикатором стану провідних галузей реального сектору економіки України є експортно-імпорتنі операції, які, з одного боку, характеризують конкурентоспроможність національної економіки у міжнародному масштабі, а з іншого – купівельну спроможність її суб’єктів. Тому, оцінка стану експортно-імпорتنих операцій є підґрунтям аналізу ефективності економіки України, затребуваності її продукції, здатності пристосовуватись до мінливого світового господарства. Для цього розроблено „прогнозно-оцінну модель фінансового стану та міжнародної експортної конкурентоспроможності реального сектору економіки України” „прогнозно-оцінну модель фінансового потенціалу, потреби економіки України в імпорتنій продукції”, в основу яких покладено формалізацію зміни обсягу експорту та імпорту продукції реального сектору економіки за допомогою оцінної шкали (табл. 1).

Таблиця 1

Шкала оцінки експортної конкурентоспроможності реального сектору економіки та його потреби в імпортній продукції*

Темп приросту експортно-імпортних операцій, %	Оцінна шкала									
	<80	80-84,99	85-89,99	90-94,99	95-99,99	100-104,99	105-109,99	110-114,99	115-119,99	120<
Бал	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Характеристика	Занепад (неконкуренто-спроможний)	Небезпечний спад		Спад		Зростання		Перспективне зростання		Висока конкуренто-спроможність

*Джерело: складено автором.

За допомогою статистичних розрахунків, наведених в табл. 2, одержано оцінки експортної конкурентоспроможності та попиту на імпортну продукцію, які ілюструють тенденції в реальному секторі економіки України, попит на його продукцію та купівельну спроможність населення. Застосування зазначених прогнозно-оцінних моделей дало змогу сформулювати прогноз темпів зміни обсягу експорту й імпорту для основних галузей економіки України в короткостроковій перспективі (табл.3).

Таблиця 2

Основні розрахунки для побудови прогнозно-оцінних моделей*

Прогнозно-оцінна модель фінансового стану та міжнародної експортної конкурентоспроможності реального сектору економіки України		Прогнозно-оцінна модель фінансового потенціалу та потреби економіки України в імпортній продукції	
Залежність	Складові залежності	Залежність	Складові залежності
$ABГe = \frac{CBГe}{ЗBKГe} * 100\%$	ABГe – абстрагований внесок галузі в експорт; CBГe – середній внесок галузі в експорт; ЗBKГe – загальний внесок ключових галузей в експорт	$AЧГi = \frac{CЧГi}{ЗЧКГi} * 100\%$	AЧГi – абстрагована частка галузі в імпорті; CЧГi – середня частка галузі в імпорті; ЗЧКГi – загальна частка ключових галузей в імпорті
$CEKE = \frac{\sum O}{KP}$	CEKE – середня експортна конкурентоспроможність економіки; O – оцінка економіки/галузі; KP – кількість періодів взятих до оцінювання	$СППГ = \frac{\sum (O * КПi)}{\sum КПi}$	СППГ – середній попит на імпортну продукцію галузі; O – оцінка галузі; КПi – кількість періодів взятих до оцінювання
$PEKГ = \frac{\sum (O * \Phi_3)}{\sum \Phi_3}$	PEKГ – перспективна експортна конкурентоспроможність галузі; O – оцінка економіки/галузі; Φ_3 – фактор значимості досліджуваного періоду	$ПППГ = \frac{\sum (O * \Phi_3)}{\sum \Phi_3}$	ПППГ – перспективний попит на імпортну продукцію галузі; O – оцінка галузі; Φ_3 – фактор значимості досліджуваного періоду
$PEKE = \frac{\sum (O * AB)}{\sum AB}$	PEKE – перспективна експортна конкурентоспроможність економіки; O – оцінка галузі; AB – абстрагований внесок галузі в експорт	$ППЕi = \frac{\sum (O * AЧГi)}{\sum AЧГi}$	ППЕi – перспективний попит економіки на імпорт; O – оцінка галузі; AЧГi – абстрагована частка галузі в імпорті
$PEKEc = \frac{\sum (CEKГ * AB)}{\sum AB}$	PEKEc – перспективна експортна конкурентоспроможність економіки, на підставі формули простої середньої; CEKГ – середня експортна конкурентоспроможність галузі; AB – абстрагований внесок галузі в експорт	$ППЕc = \frac{\sum (СПГi * AЧГi)}{\sum AЧГi}$	ППЕc – перспективний попит економіки у імпорт, на підставі формули простої середньої; СПГi – середня потреба галузі в імпортній продукції; AЧГi – абстрагована частка галузі в імпорті
$PEKEп = \frac{\sum (PEKE * AB)}{\sum AB}$	PEKEп – перспективна експортна конкурентоспроможність економіки; Cкг – показник PEKГ; AB – абстрагований внесок галузі в експорт	$ППЕп = \frac{\sum (ППЕi * AЧГi)}{\sum AЧГi}$	ППЕп – перспективна потреба економіки в імпорті, на підставі формули ППЕi; ППЕi – перспективна потреба економіки в імпорті; AЧГi – абстрагована частка галузі в імпорті

*Джерело: складено автором.

Провівши розрахунки, встановлено, що очікуваним є зниження обсягів експорту продукції реального сектору економіки України. Водночас серед досліджуваних галузей найбільший експортний потенціал має виробництво жирів та олії тваринного або рослинного походження. Також очікується зниження обсягів імпорту, що зумовлено не зростанням попиту на вітчизняні товари і послуги, а зниженням купівельної спроможності населення. Період зниження попиту на імпортну продукцію доцільно використати задля зміцнення позицій національних товаровиробників.

Таблиця 3

Результати оцінки темпів зміни експортної конкурентоспроможності галузей і потреби в імпорتنій продукції реального сектору економіки України та прогноз темпів зміни обсягів експорту й імпорту*

№ п/п	Галузь	Експортна конкурентоспроможність		Прогноз темпів зміни обсягів експорту на 2016-2018 рр., % до попереднього року	Потреба в імпорتنій продукції		Прогноз темпів зміни обсягів імпорту на 2016-2018 рр., % до попереднього року
		Середня за 2005-2015 рр., бали	Перспективна, Бали		Середня за 2005-2015 рр., бали	Перспективна, Бали	
1	Продукти рослинного походження	6,45	5,94	95 – 99,99%	–	–	–
2	Жири та олії тварин. або рослинного походження	7,36	6,67	100-104,99%	–	–	–
3	Готові харчові продукти	6,82	5,94	95 – 99,99%	6,9	5,6	95 – 99,99%
4	Мінеральні продукти	5,18	4,45	90 – 94,99%	6,7	5,3	90 – 94,99%
5	Продукція хімічної та пов'яз. з нею галузей промисловості	5,82	4,62	90 – 94,99%	5,9	4,9	95 – 99,99%
6	Недорогоцінні метали та вироби з них	6,18	5,02	95 – 99,99%	6,6	5,1	95 – 99,99%
7	Механічне обладнання та суміжні галузі	5,91	5,03	95 – 99,99%	7,0	5,6	95 – 99,99%
8	Транспортні засоби та шляхове обладнання	6,00	5,11	95 – 99,99%	6,7	5,2	95 – 99,99%
9	Полімерні матеріали, пластмаси та каучук	–	–	–	6,7	5,5	95 – 99,99%
10	Текстиль та вироби з текстилю	–	–	–	5,9	4,6	90 – 94,99%
Реального сектору економіки		6,22	5,35	–	6,6	5,2	–

**Джерело: розрахував автор за даними Державної служби статистики України.*

Аргументовано, що можливості фінансового прогнозування в Україні недооцінюють, використовують без належного цілісного і системного підходу, що нівелює його переваги та призводить до зниження ефективності управлінських рішень. Важливим напрямом підвищення якості фінансового прогнозування є залучення до побудови фінансових прогнозів державних та приватних інститутів фінансового прогнозування, які мають накопичувати та використовувати досвід такої роботи, якісні кадри та матеріально-технічне забезпечення.

Інститути фінансового прогнозування можуть як прогнозувати фінансову діяльність окремих суб'єктів господарювання, так і формувати прогнози розвитку галузей, регіонів та економіки, тобто створювати якісне інформаційне забезпечення для прийняття управлінських фінансових рішень на мікро- і на макроекономічному рівні. Схему взаємодії інститутів фінансового прогнозування із замовниками фінансових прогнозів зображено на рис. 2.

Застосування фінансового прогнозування є передумовою підвищення ефективності управління діловими одиницями, визначення напрямів їхньої діяльності на довгострокову та короткострокову перспективу.

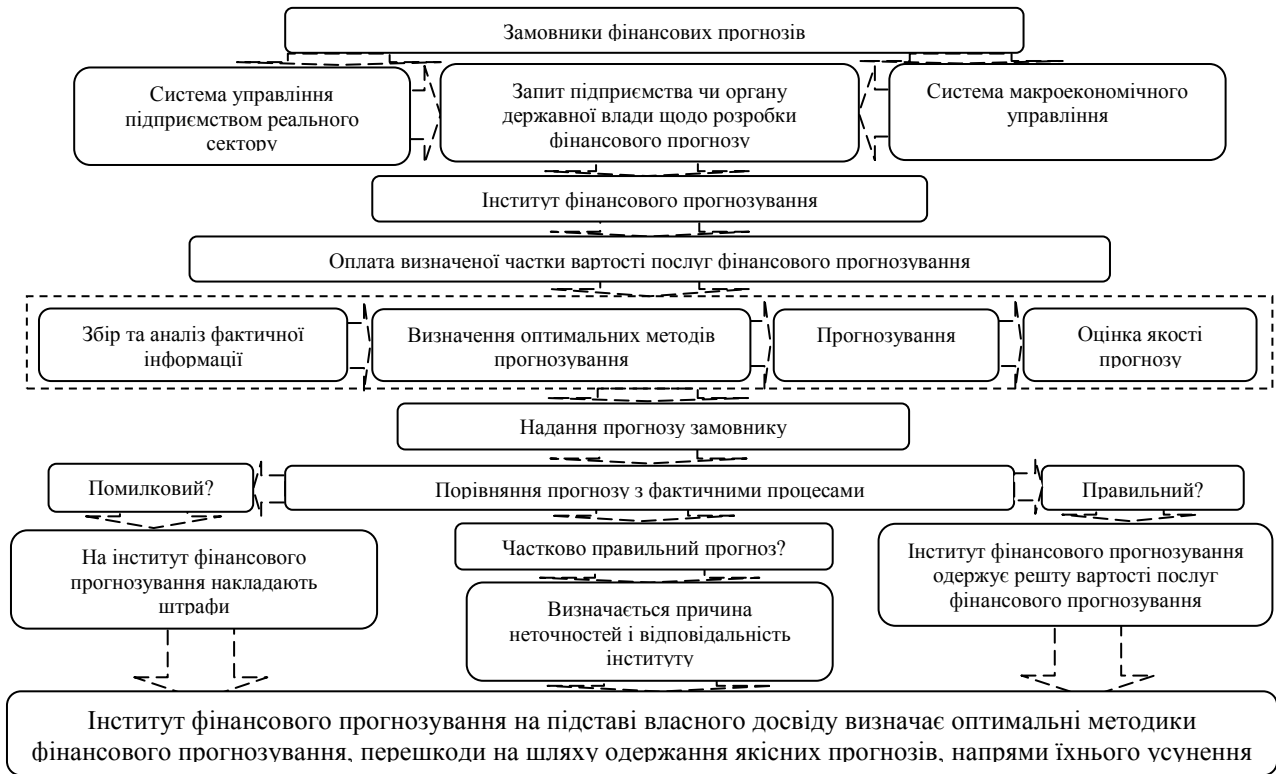

Рис. 2. Схема взаємодії інститутів фінансового прогнозування зі замовниками фінансових прогнозів*

*Джерело: складено автором.

Для прогнозування фінансових показників діяльності суб'єктів господарювання розроблено комбіновану модель використання регресивних методів, в основу якої покладено поєднання експоненціального, лінійного та логарифмічного моделювання. Вона сприяє врахуванню переваг та усуненню недоліків цих методів фінансового прогнозування і підвищенню якості прогнозування:

$$y_x = w_e c e^x + w_{ln}(k \ln(x) + d) + w_l(ax + b), \quad (1)$$

де y – прогнозне значення; x – порядковий номер досліджуваного періоду; e^x – експоненціальна залежність; $\ln(x)$ – логарифмічна залежність; c – константа рівняння експоненціального тренду; k, d – константи рівняння логарифмічного тренду; a, b – константи рівняння лінійного тренду; w_e, w_{ln}, w_l – вагові коефіцієнти значимості рівнянь експоненціального, логарифмічного та лінійного рівнянь тренду.

Розрахунок вагових коефіцієнтів відбувається так:

$$w_i = p_i / (p_e + p_{ln} + p_l). \quad (2)$$

Тут w – ваговий коефіцієнт значимості рівняння тренду; i – загальне позначення експоненціального, логарифмічного чи лінійного тренду; e, ln, l – позначення експоненціального, логарифмічного та лінійного тренду; p – коефіцієнт детермінації рівняння тренду.

За допомогою запропонованої моделі сформовано фінансові прогнози для ПАТ „Мотор-Січ”, ПАТ „Галичфарм”, ПАТ „Концерн Хлібпром”, а також запропоновано можливі напрями вдосконалення їхньої діяльності.

У третьому розділі „Інноваційні підходи до вдосконалення фінансового прогнозування розвитку реального сектору національної економіки” вивчено можливості механізмів форсайту як нового методу прогнозування та управління майбутніми фінансово-економічними процесами; досліджено вплив світових фондових ринків на фінансове забезпечення реального сектору економіки України, спрогнозовано їхні тенденції; удосконалено методи фінансового прогнозування розвитку реального сектору національної економіки шляхом побудови багатфакторної моделі прогнозування фінансового

потенціалу його основних галузей.

Форсайт розглядають як інструмент фінансового прогнозування в умовах мінливого багатфакторного середовища, оскільки його застосування передбачає виокремлення найоптимальніших прогнозних варіантів розвитку майбутнього та формування програм їхнього досягнення. За допомогою експертного анкетування як складової форсайту ми оцінили реалізованість потенціалу основних галузей реального сектору економіки України, зазначили що треба спрямувати результати зростання галузі інформаційних технологій на підвищення конкурентоспроможності інших галузей, шляхом активного впровадження її здобутків у діяльність реального сектору національної економіки.

Проаналізовано світовий фондовий ринок, який є своєрідною спрощеною моделлю світових економічних процесів, якісним відображенням усіх основних економічних подій і перспективним джерелом інформації для прогнозування фінансово-економічних процесів світової економіки в цілому та тенденцій у реальному секторі національної економіки. Запропоновано використовувати поєднання механізмів фондового ринку та прогнозування, щоб формувати якісну інформаційну базу для прийняття ефективних управлінських рішень на державному, галузевому та мікроекономічних рівнях.

Прогнозування тенденцій світових фондових ринків свідчать про небезпеку чергового значного спаду світової економіки в 2017-2018 рр. та формування негативного зовнішнього впливу на економіку України. Враховуючи сформований прогноз та складну суспільно-економічну ситуацію в Україні, в роботі визначено, що Уряду треба застосувати заходи щодо пом'якшення та пристосування вітчизняної економіки в цілому і зокрема реального сектору, до можливого потрясіння, яке згідно до встановлених циклів та сигналів індикаторів ймовірно уже до завершення поточного десятиліття. В дисертації визначено напрями захисту реального сектору національної економіки від впливу світових економічних криз, на яких потрібно зосередитись найперше (рис. 3).

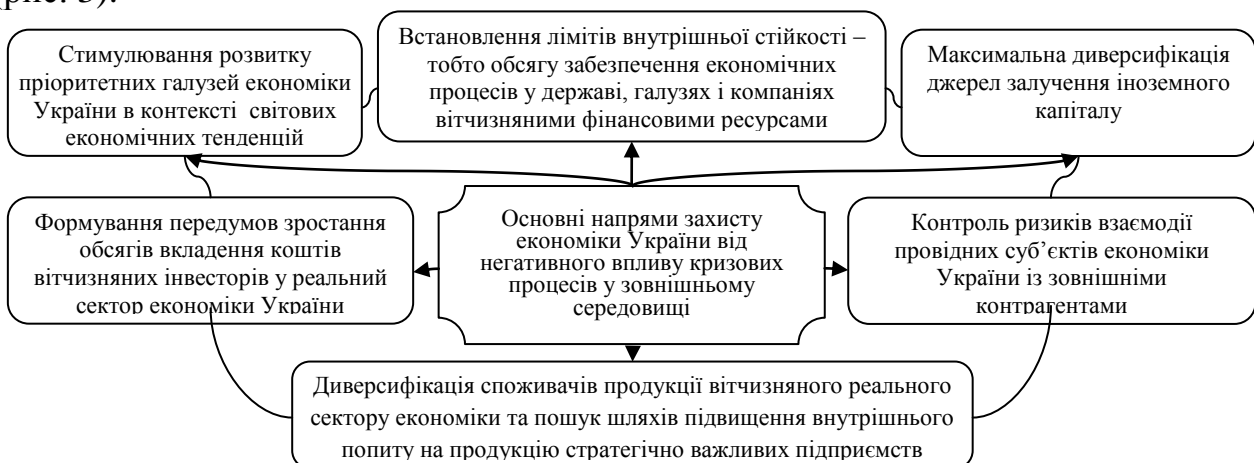

Рис. 3. Основні напрями захисту реального сектору економіки України від негативного впливу кризових процесів у зовнішньому середовищі*

**Джерело: складено автором.*

Також зазначено, що, окрім захисту реального сектору економіки України від негативного впливу кризових процесів у зовнішньому середовищі, важливим є розуміння, ефективне формування та використання фінансового потенціалу

його галузей.

Схему формування та реалізації фінансового потенціалу галузей реального сектору економіки України за обраними критеріями зображено на рис. 4.

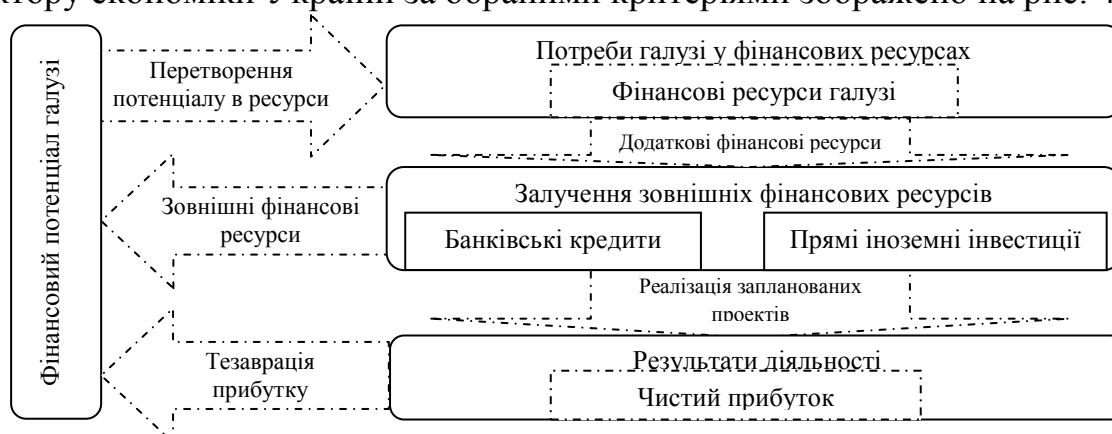

Рис. 4. Схema формування та реалізації фінансового потенціалу та його впливу на реалізацію потреб галузей реального сектору економіки України*

*Джерело: складено автором.

Багатофакторна модель прогнозування фінансового потенціалу основних галузей реального сектору економіки сформовано на основі факторів, які найповніше відображають фінансовий потенціал. Загальний вигляд багатофакторної моделі прогнозування фінансового потенціалу галузей реального сектору економіки можна зобразити так:

$$P_B = a_P P_{B-n} + a_L L_{B-n} + a_R R_{B-n} + a_I I_{B-n} + a_F F_{B-n} + a_E E_{B-n} + P_0, \quad (3)$$

де: a_j – коефіцієнти лінійної регресії; j – позначення показника якого стосується коефіцієнт регресії; B – галузь, для якої проводиться розрахунок чистого прибутку P ; n – кількість періодів на які відбувається зсув даних; L – кредити, надані нефінансовим корпораціям за видами економічної діяльності; R – відсоткові ставки за кредитами нефінансовим корпораціям; I – прямі іноземні інвестиції в Україну за видами економічної діяльності; E – валютний курс на кінець періоду; F – вартість основних засобів; P – чистий прибуток.

При побудові залежності, для кожної з досліджуваних галузей проводили відсікання статистично незначущих чинників, підсумковий вигляд моделі наведено в табл. 4.

Таблиця 4

Модель прогнозування фінансового потенціалу досліджуваних галузей реального сектору національної економіки*

Галузь (кількість періодів зсуву даних)	Залежність	R ²
Сільське, лісове та рибне господарство (зсув на 1 p) – A	$P_A = -2.96R_{A-1} + 5.75F_{A-1}$	0,991
Переробна промисловість (зсув на 2 роки) – C	$P_C = 8.23I_{C-2} - 39.31E_{C-2} + 6.42P_{C-2} + 21.24$	0,845
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (зсув на 2 роки) – D	$P_D = -8.93E_{D-2} + 9.2F_{D-2}$	0,959
Будівництво (зсув на 1 p) – F	$P_F = 0.07F_{F-1} + 2.73P_{F-1} - 0.92$	0,911
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (зсув на 1 p) – G	$P_G = -15.71E_{G-1} + 1.87P_{G-1} + 16.05$	0,951
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (зсув на 2 p) – H	$P_H = 54.7R_{H-2} - 167.12E_{H-2} + 23.4F_{H-2} + 47.3$	0,964

*Джерело: складено автором.

Фактичні дані та результати прогнозування чистого прибутку галузі в короткостроковому періоді за допомогою моделі поданої в табл. 5. Вона дає змогу спрогнозувати динаміку чистого прибутку галузі в короткостроковому періоді.

Результати прогнозування чистого прибутку основних галузей реального сектору економіки України*

Галузь \ Рік	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*
Сільське, лісове та рибне господарство	3 501	2 478	6 917	5 789	7 585	17 171	25 341	26 787	14 985	21 481	103 166	130 435	234 418
Переробна промисловість	13 775	15 503	22 035	-10 989	-14 114	-3 152	4 295	-11 572	-10 920	-142 547	-127 981	-130 221	707 544
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	201	813	498	-7 975	-4 439	-5 096	-4 580	-1 013	-5 893	-27 949	-27 933	1 567	-35 142
Будівництво	6 150	4 958	10 760	-34 093	-13 904	7 547	12 071	211	-13 249	-133 219	-94 014	-163 393	-
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	6 321	5 144	7 033	235	4 890	1 349	2 840	3 128	-1 424	-22 592	-18 101	348 456	-
Транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність	66	3 231	1 142	-386	-487	747	9 209	5 652	-612	-23 823	-31 760	60 930	178 367

*2016-2017 рр. прогнозна інформація

**Джерело: складено автором.*

Розроблені прогнози дають змогу зробити висновок про те, що ситуація в реальному секторі економіки України поступово стабілізується та існує фінансовий потенціал для зростання. Проте його стійкість до негативного впливу зовнішньоекономічних чинників залишається надзвичайно низькою. Щоб підвищити адаптивність реального сектору економіки України, запропоновано використовувати фінансове прогнозування на усіх основних етапах прийняття управлінських рішень, що допоможе підвищити їхню обґрунтованість і сформує передумови для розвитку.

Розглядаємо можливим підвищення ефективності фінансового прогнозування з допомогою використання сформованих у роботі моделей та рекомендацій, зокрема для розробки програм розвитку галузей реального сектору національної економіки, формуванні державного та місцевих бюджетів у частині фінансування реального сектору, здійсненні прогнозування стану та тенденцій розвитку фінансів суб'єкта господарювання.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання щодо удосконалення фінансового прогнозування розвитку реального сектору економіки України. Проведене дослідження методів фінансового прогнозування перспектив розвитку реального сектору національної економіки дало підстави зробити такі висновки:

1. Фінансове прогнозування – процес формування цілісного бачення ймовірних результатів і потенціалу економічних тенденцій, визначення їхнього фінансового вираження у зазначений момент майбутнього часу. Формування бачення про майбутні результати економічних процесів сприяє забезпеченню якісною і своєчасною інформацією процесу розробки та реалізації управлінського впливу для ефективного використання фінансового потенціалу реального сектору економіки України, що є передумовою його розвитку.

2. Визначено можливості використання експертних методів для оцінки фінансового потенціалу основних галузей реального сектору економіки України. Методом експертного опитування з'ясовано, що сировинні галузі з екстенсивним централізованим підходом до управління поступово виснажуються, що призводить до зниження їхнього фінансового потенціалу, а стихійне зростання

високоінтелектуальних галузей із значним рівнем самоорганізації є продуктивнішими, та, відповідно, необхідним для стимулювання розвитку занепадаючих сировинних галузей є використання здобутків і фінансових можливостей прогресивних галузей. Отож, визначено, що застосування експертних методів фінансового прогнозування є важливою умовою виваженого прийняття управлінських рішень, що враховують неформалізовані, чи частково формалізовані, економічні явища та процеси.

3. Систематизовано методи фінансового прогнозування за такими основними критеріями: за способом одержання фінансових прогнозів; за ознакою групи методів; за рівнем похибки прогнозних показників; за складністю одержання прогнозної інформації; за обсягом необхідної первинної інформації; за затратами часу для одержання фінансових прогнозів; за доступністю застосування методів фінансового прогнозування. Запропонована класифікація допомагає точніше, порівняно з існуючими, структурувати методи фінансового прогнозування, що сприятиме вибору найоптимальніших із них, відповідно до умов і потреб конкретного дослідження.

4. Застосовано прогнозно-оцінну модель фінансового стану та міжнародної експортної конкурентоспроможності реального сектору економіки України, а також прогнозно-оцінної модель фінансового потенціалу та потреби економіки України в імпортній продукції, для побудови яких проведена формалізація темпів зміни обсягів надходжень від експорту та імпорту продукції реального сектору національної економіки, дало змогу визначити стан і сформулювати прогнозні судження щодо майбутнього впливу зовнішньоекономічних операцій на розвиток реального сектору економіки України. Неефективне зниження попиту на імпортовану продукцію, що є наслідком поступового виснаження внутрішніх фінансових резервів купівельної спроможності національної економіки. Акцентовано увагу на високій ролі активної експортної діяльності як важливого джерела фінансування розвитку реального сектору економіки України.

5. Розглядається своєчасне застосування прогнозів передумовою ефективною адаптації до мінливого фінансово-економічного середовища. Доведено необхідність розвитку інститутів фінансового прогнозування та інших ділових одиниць, які професійно надають, або можуть надавати послуги фінансового прогнозування. Перевага фінансових інститутів – можливість послідовно накопичувати та розвивати теорії й практики фінансового прогнозування, акумулювати спеціалізовані ресурси, основною метою використання яких є проведення якісного фінансового прогнозування.

6. Аргументовано, що форсайт як інноваційний метод прогнозування та управління майбутніми фінансово-економічними процесами в реальній економіці дає змогу не тільки прогнозувати стан фінансово-економічних процесів, а й проводити відкладене управління ними. Існує необхідність формування стратегії послідовної реалізації таких дій: фінансового прогнозування, визначення на його підставі виважених управлінських рішень, фінансове прогнозування результатів управлінських дій, визначення на його основі наступних управлінських дій, фінансове прогнозування на підставі очікуваних результатів управлінських дій. Завершенням такої прогнозної розробки має бути досягнення поставленої мети. Висвітлено значні можливості форсайту.

7. Основні світові фондові індекси – важливе джерело інформації у фінансовому прогнозуванні розвитку реального сектору економіки України. Згідно з прогнозом тенденцій основних фондових індексів, зокрема, Dow Jones Industrial Average, Financial Times Stock Exchange Index 100 та Nikkei 225, очікується значне погіршення стану світової економіки у 2017-2018 рр., що призведе до посилення негативного впливу зовнішніх чинників на реальний сектор економіки України. Основними заходами захисту реального сектору національної економіки визначено встановлення лімітів внутрішньої стійкості – тобто своєчасне забезпечення економічних процесів у державі, галузях і компаніях достатніми фінансовими ресурсами; максимальна диверсифікація джерел іноземного залучення капіталу; стимулювання розвитку актуальних галузей економіки України в контексті світових тенденцій.

8. Розроблені багатофакторні моделі прогнозування фінансового потенціалу галузей реального сектору національної економіки передбачають врахування ключових чинників фінансового потенціалу (банківські кредити, процентні ставки за кредитами, прямі іноземні інвестиції, валютний курс, чистий прибуток, вартість основних засобів тощо). Основним фактором фінансового потенціалу галузей реального сектору національної економіки визначено чистий прибуток, від прогнозного характеру якого визначається фінансовий потенціал досліджуваної галузі. Застосування зазначених моделей сприятиме кращому контролю за процесами, які відбуваються в реальному секторі і може бути передумовою розробки якісного управлінського впливу для стимулювання економічного розвитку.

9. Для удосконалення підходів прогнозування фінансових показників діяльності суб'єктів господарювання реального сектору економіки може бути доцільним комбіноване застосування регресійних моделей, у яких поєднано експоненціальну, логарифмічну та лінійну залежності, що дасть змогу посилити відповідність сформованої регресійної моделі зміні економічних тенденцій. Комбіноване використання регресійних моделей має значні перспективи і допоможе досягнути якісно нового рівня фінансового прогнозування.

Одержані теоретичні та прикладні результати дослідження є важливим кроком на шляху підвищення можливостей фінансового прогнозування розвитку реального сектору економіки України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

У науково-метричних фахових виданнях України

1. Кравець Р. А. Прогнозування тенденцій світових фондових ринків та їхній вплив на розвиток реального сектора економіки України [Текст] / Р. А. Кравець. // Бізнес Інформ. – м. Харків. – 2014. – №12/2014. – С. 75-85. – 0,99 д.а.

2. Кравець Р. А. Іноземний та вітчизняний досвід застосування форсайт-досліджень як засобу інноваційного розвитку фінансово-економічних систем [Текст] / Р. А. Кравець. // Актуальні проблеми економіки. – м. Київ. – №3(165). – 2015. – С. 50-62. – 0,8 д.а.

У наукових фахових виданнях України

3. Кравець Р. А. Аналіз методів прогнозування фінансових процесів у

реальному секторі економіки [Текст] / Р. А. Кравець. // Формування ринкової економіки в Україні: збірник наукових праць. – м. Львів: ЛНУ ім. І. Франка. – 2013. – № 29 (Ч.1). – С. 265-273. – 0,72 д.а.

4. Кравець Р. А. Фінансове прогнозування як елемент системи управління суб'єктів господарювання реального сектору економіки [Текст] / Р. А. Кравець. // Формування ринкової економіки в Україні: збірник наукових праць. – м. Львів: ЛНУ ім. І. Франка. – 2014. – № 31 (1). – С. 417-423. – 0,5 д.а.

5. Кравець Р. А. Місце фінансового прогнозування в системі управління економічними процесами в Україні [Текст] / Р. А. Кравець. // Вісник дніпропетровського національного університету. Серія „Економіка”. – м. Дніпропетровськ. – 2015. – Випуск 9 (3). – С. 18-30. – 1,02 д.а.

6. Кравець Р. А. Фінансове прогнозування в системі інформаційного забезпечення управління реальним сектором економіки України та напрями його вдосконалення [Текст] / Р. А. Кравець. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія „Економічні науки” – м. Херсон. – 2015. – №11/2015. – С. 121-128. – 0,95 д.а.

7. Кравець Р. А. Дослідження експортно-імпортних операцій як основа прогнозування фінансового стану реального сектору національної економіки [Текст] / Р. А. Кравець. // Формування ринкової економіки в Україні: збірник наукових праць. – м. Львів: ЛНУ ім. І. Франка. – 2016. – № 36 (Ч.1). – С. 257-269. – 0,69 д.а.

В інших наукових виданнях України

8. Кравець Р. А. Прогнозування обсягу номінального і реального валового внутрішнього продукту України з допомогою побудови експоненціального тренду [Текст] / Р. А. Кравець, О. М. Підхомний. // Формування ринкової економіки в Україні: збірник наукових праць. – м. Львів: ЛНУ ім. І. Франка. – 2012. – С. 115-120. – 0,3 д.а. *Особистий внесок автора (0,22 д.а.): за допомогою експоненціальних трендів побудовано прогноз номінального та реального ВВП.*

9. Кравець Р. А. Прогнозування номінального та реального ВВП України як складова інформаційного забезпечення системи макроекономічного управління [Текст] / Р. А. Кравець. // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія „Економіка”. – м. Чернівці. – 2015. – Випуск 750. – С. 24-29. – 0,52 д.а.

10. Кравець Р. А. Удосконалення методів фінансового прогнозування як фактора розвитку економіки України / Р. А. Кравець. // „Значення сучасної науки для динамічного розвитку України”: матеріали Восьмої Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції 29-30 грудня 2011 р. – м. Тернопіль: Тайп, 2011. – 48-49 с. – 0,09 д.а.

11. Кравець Р. А. Еволюція поглядів науковців на роль реального сектору економіки / Р. А. Кравець. // „Стратегічні орієнтири розвитку економіки України”: матеріали I-шої міжнародної наукової інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих учених 27 лютого 2013 р. – м. Львів. – 2013. – 123-125 с. – 0,14 д.а.

12. Кравець Р. А. Роль реального и финансового секторов экономики в экономическом росте: теоретические аспекты / Р. А. Кравець. // „Научная дискуссия: вопросы экономики и управления”: сборник научных трудов по

матеріалам XII міжнародної заочної науково-практичної конференції. – м. Москва: Изд. „Міжнародний центр науки і освіти”. – 2013. – С. 174-185. – 0,51 д.а.

13. Кравець Р. А. Теоретичні погляди на взаємозв'язок реального та фінансового секторів економіки / Р. А. Кравець. // „Актуальні проблеми функціонування господарської системи України”: матеріали XX-тої міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених від 17-18 травня 2013 р. – м. Львів. – 2013. – 111-113 с. – 0,2 д.а.

14. Кравець Р. А. Системи штучного інтелекту як фактор удосконалення методів фінансового прогнозування / Р. А. Кравець. // „Потенціал стійкого розвитку та фінансова безпека соціально-економічних систем”: I Всеукраїнська науково-практична конференція, 17-18 жовтня 2013 р. – смт. Гурзуф: [матеріали]. – м. Сімферополь: ВД „АРІАЛ”, 2013. – 42-44 с. – 0,11 д.а.

15. Кравець Р. А. Іноземний досвід макроекономічного моделювання економічних процесів / Р. А. Кравець. // Збірник тез доповідей: „Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення”: Всеукраїнська наукова Інтернет-конференція. – м. Тернопіль: Тайп, 2014. – № 1. – 43-45 с. – 0,14 д.а.

16. Кравець Р. А. Форсайт дослідження як механізм „формування” майбутнього / Р. А. Кравець. // „Актуальні проблеми функціонування господарської системи України”: матеріали XXI-шої міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених 16-17 травня 2014 р. – м. Львів. – 2014. – 139-140 с. – 0,14 д.а.

17. Кравець Р. А. Формування багатофакторної моделі фінансового потенціалу розвитку галузей реального сектору економіки України / Р. А. Кравець. // „Актуальні питання наукових досліджень”: матеріали XLIII-шої міжнародної науково-практичної конференції 29-30 червня 2016 р. – м. Чернівці. – 2016. – 11-15 с. – 0,37 д.а.

18. Кравець Р. А. Експортно-аналітична оцінка фінансового потенціалу в межах форсайт досліджень ключових галузей реального сектору економіки України / Р. А. Кравець. // „Стан та перспективи розвитку фінансів, обліку та підприємництва в умовах трансформації економіки”: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 8-9 липня 2016 р. – м. Київ. – 2016. – 104-107 с. – 0,22 д.а.

АНОТАЦІЯ

Кравець Р. А. Фінансове прогнозування розвитку реального сектору економіки України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, 2017.

Дисертація присвячена вивченню проблеми фінансового прогнозування розвитку реального сектору економіки України. Відображено стан і специфіку застосування механізмів фінансового прогнозування в національній економіці, удосконалено термінологічний апарат щодо предмета дослідження. Удосконалено класифікацію методів фінансового прогнозування, підходи прогнозування й оцінки впливу зовнішньоекономічних операцій на фінансовий стан та можливості реального сектору національної економіки, системи

управління реальним сектором економіки України та безпосередньо методи фінансового прогнозування. Набули подальшого розвитку механізми форсайту як інноваційного методу прогнозування та управління майбутніми фінансово-економічними процесами, а також дослідження перспективи використання світових фондових індексів для інформаційної підтримки процесів розробки управлінських рішень в економіці України. Сформовано прогноз розвитку світової економіки, зазначено необхідні заходи захисту національної економіки від впливу глобальних криз.

Досліджено можливість використання багатofакторних моделей при прогнозуванні значення чистого прибутку основних галузей реального сектору економіки України.

Ключові слова: фінансове прогнозування, реальний сектор економіки, фінансовий потенціал реального сектору економіки, фінансові показники, форсайт, адаптація, управлінський вплив.

АННОТАЦІЯ

Кравець Р. А. Финансовое прогнозирование развития реального сектора экономики Украины. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – деньги, финансы и кредит. – Львовский национальный университет имени Ивана Франко, г. Львов, 2017.

Диссертация посвящена изучению проблемы финансового прогнозирования развития реального сектора экономики Украины. Отражено состояние и специфику применения механизмов финансового прогнозирования в национальной экономике, усовершенствована терминологический аппарат по предмету исследования. Усовершенствована классификация методов финансового прогнозирования, подходы прогнозирования и оценки влияния внешнеэкономических операций на финансовое состояние и возможности реального сектора национальной экономики и системы управления реальным сектором экономики Украины. Получили дальнейшее развитие механизмы форсайта как инновационного метода прогнозирования и управления будущими финансово-экономическими процессами, а также исследования перспективы использования мировых фондовых индексов для информационной поддержки процессов разработки управленческих решений в экономике Украины. Сформирован прогноз развития мировой экономики и указано на необходимые меры защиты национальной экономики от влияния глобальных кризисов.

Исследована возможность использования многофакторных моделей при прогнозировании значения чистой прибыли основных отраслей реального сектора экономики Украины.

Ключевые слова: финансовое прогнозирование, реальный сектор экономики, финансовый потенциал реального сектора экономики, финансовые показатели, форсайт, адаптация, управленческое воздействие.

ANNOTATION

R. Kravets Financial forecasting of development of the real sector of Ukrainian economy. – Manuscript.

The dissertation for the degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.08 – Money, Finance and Credit. – Lviv University, m. Lviv, 2017.

The dissertation is devoted to the problem of financial forecasting of the

Ukrainian real economy. The dissertation shows the status and the specific of usage of financial forecasting mechanisms in the national economy, indicated the problems of limited theoretical researching of this area and the lack of understanding the importance of forecasting for effective adaptation of individual entities or the real sector or the economy as a whole to the changing economic environment.

Improved terminology of the subject of the research which allowed highlighting the necessity for a comprehensive studying of the future, in order to forming a holistic view of the expected financial position of the studied subject. Improved methods of forecasting and assessing the impact of foreign trade operations on the financial position and opportunities of the real sector of the national economy by creating „Forecast-evaluation model of financial capacity and export competitiveness of the national economy and its key components“ and „Forecast-evaluation model of necessity of the Ukrainian economy in imported products“.

Also, improved the methodology for assessing and forecasting the financial capacity of the Ukrainian real economy through the formation of multifactor model based at relationships between such financial indicators as net profit, discount rate, US dollar rate, the volume of bank loans, foreign direct investments and fixed assets. Based on the developed multi-criteria models predicted values of net profit of the main branches of real sector of Ukrainian economy.

Improved the approaches to using linear, logarithmic and exponential trend through their combined use, which is intended to neutralize the shortcomings and improve the accuracy of forecasting. Formed the recommendations concerning improvement of institutional supporting of financial forecasting the development of the Ukrainian real economy, particularly showing the necessity to form new and reforming existing commercial and state institutions of financial forecasting.

Further developed mechanisms of Foresight as innovative methods of forecasting and managing of future financial and economic processes, pointed the advantages of its using – establishing the links between the financial forecasting, managing decisions based on such forecasting and implementation of this decisions, further developed approaches to assessment the financial capacity of the real sector of Ukrainian economy, researching opportunities of global stock markets as a source of high-quality forecasting financial information and determined prospects of stock markets for information supporting processes of management decisions in the economy of Ukraine.

Structured methods of financial forecasting through application of multi-criteria approach, which helped to summarize best models for making financial projections highlighted the main criteria. Further developed practice of assessing the financial potential through the use of expert survey for financial forecasting to facilitate the counting of informal factors of economic phenomena and processes and enables to increase the effectiveness of management decisions on the development of the real sector of the national economy.

Formed forecast of the global economy and indicated the necessary measures to protect the national economy from the effects of the global crisis.

Keywords: financial forecasting, the real economy, development, the financial potential of the real economy, financial indicators, Foresight, adaptation, management impact.

Підписано до друку 27.02.2017 р. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Формат 60 x 84/16. Ум. друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. №76
Друк СПДФО Марусич М. М. Свідоцтво № 1252 від 30.12.1996
м. Львів, пл. Осмомисла, 5/11
тел./факс: (032) 261-51-31.
e-mail: interprint-m@ukr.net